

Internationell studentmobilitet

En ökad internationalisering av högre utbildning och forskning är en viktig del i en ökad globalisering. En form av internationalisering av högre utbildning är studentutbyten mellan svenska och utländska lärosäten. Det gäller dels att attrahera utländska studenter att studera i Sverige, dels att ge svenska studenter erfarenhet från alla länder.

Internationell mobilitet omfattar personer som arbetar eller studerar utomlands. I detta kapitel undersöker vi utländska studenter som kommer till Sverige för att studera och svenska studenter som åker utomlands för att studera. I fortsättningen kallas dessa två grupper för inresande studenter respektive utresande studenter, se även faktaruta *Inresande och utresande studenter* samt figur 45. Kapitlet omfattar mobiliteten inom högskolan på grundnivå och avancerad nivå.

I kapitlet *Utbildning på forskarnivå* finns det uppgifter om inresande studenter (utländska doktorander) på forskarnivå.

Fler nya inresande studenter hösten 2016

De allra senaste uppgifterna visar att höstterminen 2016 var det 17 190 inresande studenter som för första gången läste på ett svenskt lärosäte (nya inresande studenter). Av dessa var 51 procent utbytesstudenter medan 49 procent var freemover-studenter. Jämfört med hösten 2015 har antalet nya inresande studenter ökat med 680 (4 procent) och hela ökningen utgörs av freemover-studenter. Antalet inresande utbytesstudenter minskade hösten 2016 med 1 procent i jämförelse med höstterminen 2015.

Utbytesstudenter kommer till svenska lärosäten inom ramen för ett utbytesavtal och studerar oftast en kortare period i Sverige som en del av sin utbildning i hemlandet. Freemover-studenterna har ordnat sina studier i Sverige på egen hand och genomför vanligen en hel utbildning vid ett svenskt lärosäte.

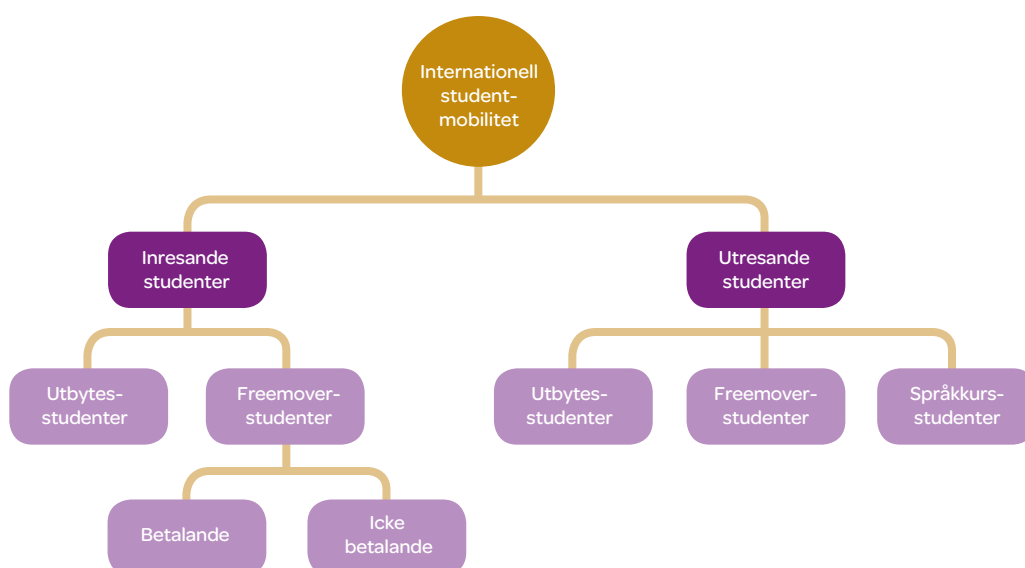
INRESANDE OCH UTRESANDE STUDENTER

Gruppen inresande studenter består dels av utbytesstudenter som deltar i utbytesprogram vid svenska universitet och högskolor och dels av studenter från andra länder som anordnar sina studier i Sverige på egen hand, så kallade freemover-studenter. Med freemover-studenter avses personer som beviljats uppehållstillstånd för studier, utrikes födda som invandrat mindre än sex månader innan studiestarten och övriga personer som inte har svenskt personnummer i högskolornas studieadministrativa system.

Gruppen utresande studenter består av utbytesstudenter, freemover-studenter och språkkursstudenter. Utbytesstudenter deltar i ett utbytesprogram som anordnas av svenska och utländska universitet och högskolor. Utresande freemover-studenter och språkkursstudenter är de studenter som har haft studiemedel från Centrala studiestödsnämnden (CSN) för studier utomlands och som anordnat sina studier på egen hand. Läsåret 2015 / 16 minskade antalet språkkursstudenter påtagligt på grund av att CSN har omklassificerat språkkurser från eftergymnasial nivå till gymnasienivå.

Av de 17 190 nya inresande studenterna hösten 2016 kom hälften (8 640) från ett land inom EU/EES och Schweiz. Av dessa var majoriteten utbytesstudenter, 71 procent. En tredjedel (5 700) av de nya inresande studenterna kom från ett land utanför EU/EES och Schweiz och av dem var 44 procent utbytesstudenter och 56 procent freemover-

Figur 45. Olika grupper av studerande inom internationell studentmobilitet sett ur ett svenskt perspektiv.

Tabell 16. Antalet nya inresande studenter som tidigare inte hade studerat i Sverige, fördelat på ursprungsområde och studentkategori hösten 2011 till hösten 2016, samt förändringen mellan hösten 2015 och 2016 i procent och antal.

Ursprungs- område	Student- kategori	ht 11	ht 12	ht 13	ht14	ht 15	ht 16	Förändring från ht 15 i procent	Förändring från ht 15 i antal
Samtliga	Freemover	4 800	5 660	6 130	7 030	7 740	8 500	10	760
	Utbyte	9 770	9 620	8 880	8 520	8 770	8 690	-1	-80
	Summa	14 570	15 280	15 010	15 550	16 510	17 190	4	680
EU/EES och Schweiz	Freemover	1 860	2 390	2 400	2 160	2 290	2 470	8	180
	Utbyte	7 180	7 190	6 480	5 990	6 200	6 170	0	-30
	Summa	9 030	9 580	8 870	8 110	8 410	8 640	3	230
Ej EU/EES och Schweiz (tredjelands- studenter)	Freemover	1 460	1 570	1 800	2 690	2 710	3 190	18	480
	varav betalande	910	1 110	1 360	2 100	2 220	2 740	23	520
	Utbyte	2 600	2 430	2 390	2 530	2 570	2 510	-2	-60
	Summa	4 060	3 990	4 190	5 170	5 220	5 700	9	480
Okänt land*	Freemover	1 490	1 700	1 920	2 180	2 740	2 840	4	100
	varav betalande	100	130	180	200	280	290	4	10
	Summa	1 490	1 720	1 940	2 270	2 880	2 840	-1	-40

* För vissa freemover - studenter saknas uppgift om land.

OKÄNT LAND

Det saknas landuppgifter för en stor andel av gruppen inresande freemover - studenter. Studenter från övriga Norden behöver inte uppehållstillstånd för att bosätta sig i Sverige och det är troligt att många studenter från EU/EES och Schweiz inte heller ansöker om uppehållstillstånd då de inte behöver tillståndet för kortare vistelse i landet. Detta innebär att antalet freemover - studenter från EU/EES och Schweiz är underskattat, eftersom en stor andel av studenterna från dessa länder redovisas med okänt ursprungsland. Dessutom behöver inte freemover - studenter som studerar på distans uppge land.

studenter. Resterande 2 840 (16 procent) var freemover-studenter för vilka det saknas uppgifter om vilket land de kommer ifrån, se faktaruta *Okänt land*. Troligtvis var de flesta av dessa studenter från länder inom EU/EES och Schweiz.

I jämförelse med höstterminen 2015 ökade antalet nya inresande studenter både från länder inom EU/EES och Schweiz och från länder utanför. Se tabell 16 för fler detaljer.

Betalande studenter hösten 2016

Sedan den 1 juli 2011 måste studenter som kommer från länder utanför EU/EES och Schweiz och som inte deltar i utbytesprogram betala anmälnings- och studieavgifter för sina studier i Sverige. Detta innebär att inresande freemover-studenterna kan delas in i betalande och icke-betalande studenter. Efter att anmälnings- och

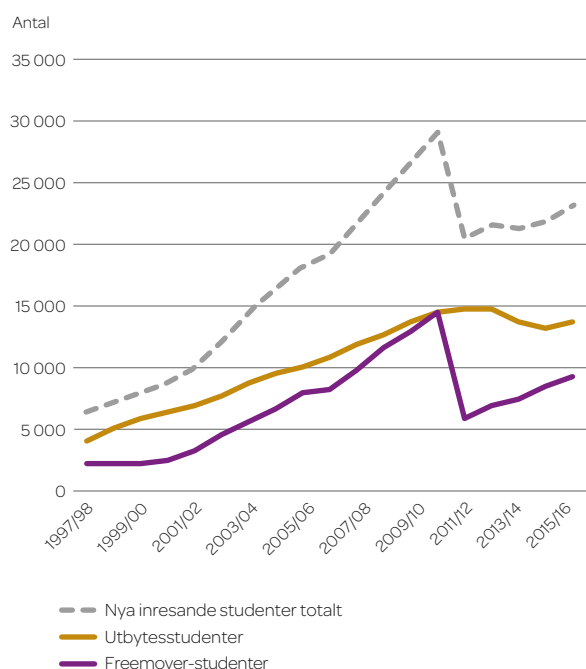
studieavgifter infördes minskade först antalet freemover-studenter kraftigt men därefter har antalet betalande ökat succesivt. Höstterminen 2016 betalade 2 740 nya inresande studenter studieavgifter och detta var en ökning med 23 procent i jämförelse med höstterminen 2015. Liksom tidigare år kom majoriteten av de betalande studenterna från Asien och höstterminen 2016 var andelen drygt 60 procent.

Nya inresande studenter läsåret 2015/16

Efter den översiktliga beskrivningen ovan övergår vi nu till att studera de nya inresande studenterna mer i detalj. Då använder vi läsårsuppgifter, varav de senaste avser 2015/16, då antalet nya inresande uppgick till 23 110 studenter. I jämförelse med läsåret 2014/15 har därmed antalet nya inresande ökat med 6 procent. Som tidigare år var antalet nya inresande utbytesstudenter fler än antalet nya inresande freemover-studenter, se figur 46. Antalet nya inresande utbytesstudenterna ökade med 540 (4 procent) och uppgick till 13 750 läsåret 2015/16, medan de nya freemover-studenterna ökade med 800 (9 procent) till 9 360. Antalet nya freemover-studenter ökade därmed fjärde året i rad och av de 9 360 var ungefär en tredjedel betalande. Den senare gruppen ökade med 150 nybörjare jämfört med läsåret 2014/15, medan freemover-studenter som inte betalade ökade med 650.

Som tidigare läsår var det fler kvinnor än män bland de nya inresande studenterna, 53 procent kvinnor och 47 procent män. Andelen var något större bland utbytesstudenterna där 55 procent var kvinnor än bland

Figur 46. Antalet nya inresande studenter läsåren 1997/98–2015/16, totalt samt uppdelat på freemover-studenter och utbytesstudenter.

freemover-studenterna där motsvarande andel var 49 procent. Bland de betalande studenterna är andelen kvinnor lägre, men för första gången sedan studieavgifter infördes har andelen kvinnor bland betalande studenter ökat, från 38 procent till 41 procent sedan läsåret 2014/15. Andelen kan jämföras med 54 procent kvinnor från EU/EES och Schweiz.

Fastän antalet nya inresande studenter har ökat varje år sedan studieavgifter infördes har antalet inte uppnått samma nivå som läsåret 2010/11, dvs. innan avgifterna infördes. Det kan även nämnas att de nya inresande studenterna läsåret 2015/16 ändå utgjorde en betydande

del av alla nybörjare i den svenska högskolan där ungefär var fjärde högskolenybörjare var en inresande student.

Flest nya inresande vid Lunds universitet

Sett till enskilda lärosäten hade Lunds universitet som tidigare år flest nya inresande studenter läsåret 2015/16, följt av Uppsala universitet och Stockholms universitet, se tabell 17. Relativt sett var andelen nya inresande i förhållande till det totala antalet nybörjare högt vid Kungl. Tekniska högskolan, Chalmers tekniska högskola samt Lunds universitet.

Majoriteten av nya inresande studenter fortfarande från Europa

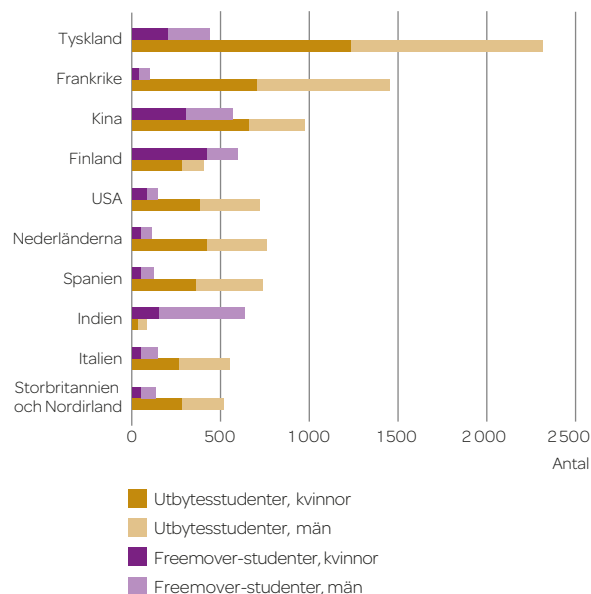
Hälften av de 23 110 nya inresande studenterna läsåret 2015/16 kom från länder inom EU/EES och Schweiz, medan 34 procent kom från länder utanför EU/EES och Schweiz och 16 procent från okänt land, vilket alltså innebär att landuppgifter för dessa studenter inte finns tillgängliga. Från området EU/EES och Schweiz, ökade antalet nya inresande studenter med 440 (4 procent) i jämförelse med läsåret innan. Samtidigt ökade antalet nya inresande från okänt land med 770 (25 procent) och troligtvis utgjorde studenter från EU/EES och Schweiz en stor del av denna grupp.

Antalet nya inresande från länder utanför EU/EES och Schweiz ökade marginellt, med 1 procent från läsåret 2014/15, och uppgick läsåret 2015/16 till 7 760 studenter. Av dessa kom drygt hälften från Asien och 20 procent från Nordamerika. Antalet nya inresande från Asien ökade med 350 (8 procent) sedan läsåret 2014/15 medan antalet nya inresande från Nordamerika ökade med 80 (6 procent). Från Afrika skedde en fördubbling från 320 nya inresande läsåret 2013/14 till 640 läsåret 2014/15 och därefter minskade antalet nya inresande till 330 läsåret 2015/16. En förklaring kan vara att stipendier riktade till studenter från Sveriges långsiktiga samarbets-

Tabell 17. Lärosäten med flest nya inresande studenter samt andel nya inresande av samtliga nybörjare på lärosätet läsåret 2015/16. Tabellen har sorterats efter högst antal nya inresande studenter.

Universitet/högskola	Nya inresande studenter 2015/16			Andel av nybörjare
	Totalt	Kvinnor	Män	
Totalt	23 110	12 180	10 930	27
Lunds universitet	3 240	1 830	1 410	40
Uppsala universitet	2 040	1 190	850	29
Stockholms universitet	2 000	1 210	800	24
Kungl. Tekniska högskolan	1 980	600	1 380	44
Göteborgs universitet	1 400	870	540	21
Linköpings universitet	1 420	680	740	29
Linnéuniversitetet	1 390	780	610	28
Umeå universitet	1 100	650	440	26
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	1 100	650	440	35
Chalmers tekniska högskola	1 000	280	720	42

Figur 47. Antal inresande studenter från de 10 länder som flest nya inresande studenter kom ifrån läsåret 2015/16, uppdelat på utbytes- respektive freemover-studenter, samt kön.

länder ökade påtagligt 2014/15 och sedan minskade igen 2015/16. Därmed minskade antalet från Afrika procentuellt mest. Antalet studenter från Sydamerika ökade från 300 till 390, eller med 27 procent.

Sett till enskilda länder kom flest av de nya inresande studenterna läsåret 2015/16 från Tyskland följt av Frankrike och Kina, se figur 47. Detta gällde både för den totala gruppen nya inresande studenter och för utbytesstudenterna. För de nya freemover-studenterna var istället Indien det land som flest kom ifrån för att studera i Sverige, följt av Finland och Kina.

Merparten av nya inresande utbytesstudenter kom inom EU-program

Liksom tidigare år läste i stort sett samtliga av de 13 750 nya inresande utbytesstudenterna fristående kurser läsåret 2015/16. Detta förklaras av att de flesta utbytes-

studenterna studerar en kortare tid i Sverige som en del av sin utbildning i hemlandet.

Utbytesprogrammen delas in i EU-program, Nordplus eller så kallade bilaterala program. EU-program möjliggör studier både i Europa och länder utanför Europa, till exempel USA, Kanada, Japan och Australien. Det största EU-programmet är Erasmus-programmet. Nordplus är ett ramprogram som är inrättat av Nordiska Ministerrådet för att främja samarbete och rörlighet mellan de nordiska och baltiska länderna samt de självstyrande områdena Grönland, Färöarna och Åland. Slutligen finns bilaterala program som inrättats mellan enskilda svenska och utländska universitet och högskolor.

Under många år har majoriteten av de nya inresande utbytesstudenterna kommit till svenska lärosäten inom ramen för ett EU-program. Läsåret 2015/16 kom 8 630 av de inresande utbytesstudenterna (63 procent) inom ett sådant program vilket är 300 fler jämfört med året innan. Efter att ha minskat sedan läsåret 2012/13 ökade antalet inom dessa EU-program med 4 procent det senaste läsåret. Samtidigt ökade antalet som deltog i bilaterala program det senaste läsåret med 5 procent, från 4 440 till 4 690 utbytesstudenter.

De som kom inom ramen för Nordplus utgjorde bara 3 procent av samtliga nya inresande utbytesstudenter läsåret 2015/16. Sedan läsåret 2006/07 har antalet som deltog i dessa program minskat kontinuerligt och uppgick till 430 studenter läsåret 2015/16.

De flesta nya inresande freemover-studenter studerade på program

Till skillnad från nya inresande utbytesstudenter där de flesta läste fristående kurser studerade en klar majoritet av freemover-studenterna, 75 procent eller 7 020 studenter, på program läsåret 2015/16. Som tidigare läsår läste de flesta av dessa studenter ett program på avancerad nivå och den vanligaste studieformen var masterprogram med 46 procent följt av magisterprogram med 12 procent av freemover-studenterna, se tabell 18.

Tabell 18. Antal nya inresande freemover-studenter läsåren 2014/15–2015/16 fördelat på studieform.

		Läsåret 2014/15		Läsåret 2015/16	
		Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Totalt		8 560	100	9 360	100
Kurs		2 220	26	2 350	25
Program	Högskoleexamen	20	0	30	0
	Kandidatexamen	620	7	720	8
	Magisterexamen	960	11	1 130	12
	Masterexamen	4 110	48	4 330	46
	Konstnärlig examen	160	2	200	2
	Yrkesexamen	460	5	560	6
	Övriga program	30	0	60	1

Totala antalet inresande studenter

Många inresande studenter läser mer än ett läsår vid ett svenskt lärosäte och det medför att det totala antalet inresande studenter är större än antalet nya inresande studenter.

Läsåret 2015/16 fanns totalt 35 130 inresande studenter vid svenska lärosäten. Av dem var 60 procent freemover-studenter och 40 procent utbytesstudenter. Sedan 2006/07 har det totala antalet inresande freemover-studenter varit större än det totala antalet inresande utbytesstudenter. Att freemover-studenterna är fler trots att de är färre bland nya inresande är till stor del en följd av att de ofta stannar en längre period i Sverige och i större utsträckning läser hela program medan utbytesstudenterna vanligen läser en kortare period i Sverige som en del av en utbildning i hemlandet.

För andra läsåret i rad ökade det totala antalet inresande studenter och läsåret 2015/16 var ökningen 1 940 studenter (6 procent). Freemover-studenterna ökade med 7 procent jämfört med läsåret 2014/15 och uppgick till 21 220. Utbytesstudenterna ökade med 4 procent till 13 990 studenter.

Majoriteten av de inresande studenterna kommer från länder inom EU/EES och Schweiz. Det gäller såväl freemover- som utbytesstudenter.

För mer information om det totala antalet inresande studenter fördelat på geografiskt område och för de vanligaste länderna för respektive område, se tabell 2 i den separata tabellbilagan.

Var femte betalande student finansierade hela studieavgiften med stipendier

Samtidigt som studieavgifter infördes skapades två statliga stipendieprogram vilka hanteras av Universitets- och högskolerådet (UHR) respektive Svenska institutet (SI), se faktarutan *Stipendier och studieavgifter*. Studenterna kan söka stipendier från dessa program eller andra stipendier som lärosätena disponerar, till exempel via stiftelser knutna till lärosätet eller andra icke-statliga finansierare. Det händer även att företag finansierar stipendier för avgiftsskyldiga studenter.

Enligt lärosätenas rapportering till UKÄ betalade sammanlagt 5 220 studenter studieavgift till något lärosäte hösten 2016. Av dessa studenter var 40 procent kvinnor och 60 procent män. 31 procent av de betalande studenterna finansierade studieavgiften helt eller delvis med svenska stipendier. För 1 050 (20 procent) täckte stipendier hela studieavgiften medan 233 studenter (11 procent) betalade en del av studieavgiften med stipendier. En något större andel av stipendierna gick till män, 55 procent jämfört med 45 procent till kvinnor.

STIPENDIER OCH STUDIEAVGIFTER

När studieavgifter infördes hösten 2011 inrättade staten samtidigt stipendieprogram. Orsaken var en vilja att fortsatt få studenter att komma till Sverige för att studera. Två stipendieprogram för studier på grundnivå och avancerad nivå inrättades, det ena för studenter från Sveriges långsiktiga samarbetsländer och det andra för att kunna rekrytera särskilt kvalificerade studenter.

En kartläggning av stipendierna visar att rekryteringen av avgiftsskyldiga studenter från vissa länder är tydligt beroende av svenska stipendier men också att det finns stora variationer. Se vidare *Kartläggning av studieavgifter Redovisning av ett regeringsuppdrag*, Rapport 2017:2, UKÄ.

Höstterminen 2016 var lärosätenas sammanlagda intäkter av anmälnings- och studieavgifter 580 miljoner kronor. Studenterna betalade 68 procent medan stipendierna täckte 32 procent av studieavgifterna. De statliga stipendierna, dvs. stipendierna från UHR och SI, svarade för 23 procent av studieavgifterna.

Av de lärosäten som hade fler än 10 betalande studenter fanns störst andel studenter som finansierade sina avgifter genom stipendier vid Örebro universitet och Mälardalens högskola där 73 procent respektive 51 procent finansierade studieavgiften på detta sätt. För Örebros 22 betalande studenter finansierades hela studieavgiften för 16 studenter genom stipendier, motsvarande för Mälardalens högskola var 21 av 41 studenter.

I tabell 5 i den separata tabellbilagan finns mer information om betalande studenter fördelat på bland annat lärosäten och andelar med stipendium.

Majoriteten av freemover-studenter som påbörjade masterprogram tog examen

En väsentlig skillnad mellan de inresande utbytesstudenterna och freemover-studenterna är hur länge de stannar i Sverige eftersom de har olika syften med sina studier. Av de totalt 13 980 inresande utbytesstudenterna läsåret 2015/16 var 82 procent registrerade på sin första termin och av resterande 18 procent var samtliga registrerade på sin andra termin. I jämförelse var 49 procent av de 21 210 inresande freemover-studenterna läsåret 2015/16 registrerade på sin första eller andra termin i Sverige, vilket betyder att hälften av freemover-studenterna hade studerat längre än ett år.

Läsåret 2015/16 tog 5 800 inresande studenter sin första svenska examen och av dessa var 5 400 freemover-studenter. Antalet inresande studenter som för första gången tog examen i Sverige ökade detta läsår efter att ha minskat tre år i rad. Den tidigare minskningen kan i stor utsträckning

förklaras av studieavgiftsreformen som ledde till att antalet freemover-studenter minskade drastiskt.

De flesta examina som avlades var på avancerad nivå, 85 procent läsåret 2015/16. De senaste läsåren har många av freemover-studenterna läst masterprogram och av de som påbörjade ett masterprogram läsåret 2013/14 hade närmare 60 procent tagit ut en examen senast våren 2016. Nästan lika stor andel av de betalande (57 procent) som de icke-betalande (59 procent) freemover-studenterna hade tagit ut en examen vid denna tidpunkt (våren 2016). För de som påbörjade ett masterprogram läsåren 2011/12 och 2012/13 var examensfrekvenserna ungefär lika stora.

Det är alltså inte någon större skillnad i hur stor andel av de betalande respektive de icke-betalande inresande freemover-studenterna på masterprogrammen som tog ut en examen. Däremot skiljde sig prestationsgraden mellan betalande och icke-betalande. Förenklat är prestationsgraden andelen avklarade högskolepoäng i förhållande till antal registrerade poäng ett visst läsår. Prestationsgraden för de inresande freemover-studenter som inte betalade studieavgifter var 82 procent och alltså densamma som för de studenter som inte var inresande. I jämförelse var prestationsgraden för de freemover-studenter som betalade studieavgift 88 procent, alltså 6 procentenheter högre än för de icke-betalande.

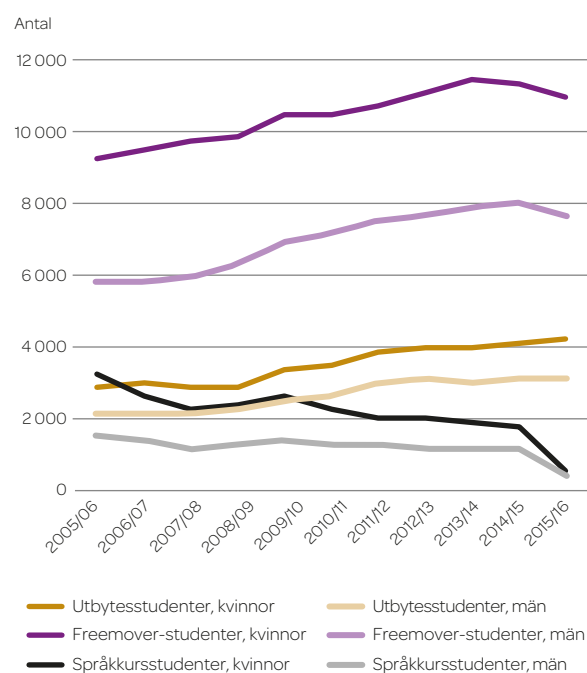
Liksom tidigare läsår kom de flesta inresande studenter som tog examen från EU-länder eller länder i Asien. Precis som tidigare var det också flest inresande studenter vid Lunds universitet, Kungl. Tekniska högskolan och Uppsala universitet som tog examen. Dessa universitet hade också flest registrerade inresande studenter läsåret 2015/16.

Mer om examinerade och prestationsgrader går att läsa i kapitlet *Utbildning på grundnivå och avancerad nivå*.

Utresande studenter

Det totala antalet utresande studenter har ökat under lång tid men minskade läsåret 2015/16 och uppgick till 26 440. Av de utresande var 70 procent freemover-studenter, 27 procent utbytesstudenter och 3 procent språkkursstudenter. Jämfört med föregående läsår har antalet utresande studenter minskat med 2 660, eller 9 procent. Den stora minskningen gäller språkkursstudenterna. Denna grupp har minskat något varje läsår under den senaste tioårsperioden men läsåret 2015/16 minskade antalet jämfört med föregående läsår från 2 790 till 910 personer. En stor del av minskningen beror dock på en omklassificering. Innan höstterminen 2015 klassades alla språkkurser som utbildning på eftergymnasial nivå men från och med höstterminen 2015 ingår enbart språkkurser som ger akademiska poäng och som bedrivs på universitet och högskolor.

Figur 48. Antal utresande studenter, fördelat på studentkategori och kön läsåren 2005/06–2015/16.

Antalet utresande freemover-studenter minskade från 19 250 till 18 400 personer vilket motsvarar 4 procent. Antalet utresande utbytesstudenter ökade däremot något, med 1 procent och uppgick därmed till 7 260 personer.

Av det totala antalet utresande studenterna läsåret 2015/16 var 58 procent kvinnor och 42 procent män. Det var ungefär likadan könsfördelning för gruppen freemover-studenter som för gruppen utbytesstudenter, se figur 48.

Flest utresande studenter åker fortfarande till USA och Storbritannien

Europa var fortfarande det område där flest utresande studenter studerade läsåret 2015/16. Då studerade 58 procent av de 26 440 utresande studenterna inom EU/EES och Schweiz och av dessa studerade flest studenter i Storbritannien (4 720), följt av Polen (1 480) och Danmark (1 340). USA var det enskilda land där flest utresande studenter läste, 5 210 personer vilket motsvarar 20 procent av det totala antalet utresande studenter. Det näst största mottagarlandet utanför EU/EES och Schweiz var Australien med 1 800 studenter läsåret 2015/16. Sammantaget var alltså de största mottagarländerna läsåret 2015/16 för svenska utresande studenter USA, Storbritannien, Australien, Polen och Danmark. Antalet utresande har dock minskat till USA, Storbritannien och Danmark medan det har ökat till Australien. Till Polen var det i stort sett samma antal som tidigare.

Av de 26 440 utresande studenterna var 7 260 utbytesstudenter läsåret 2015/16 och av dessa studerade 49 procent inom EU/EES och Schweiz. De största mottagarländerna var Storbritannien (630 studenter), Frankrike (470) och Tyskland med 380 utresande utbytesstudenter. De största mottagarländerna utanför EU/EES och Schweiz var USA med 690 studenter, Kina med 500 studenter, Australien med 460 studenter, Singapore med 420 studenter och Kanada med 400 utresande utbytesstudenter. Antalet till vart och ett av dessa länder jämfört med föregående läsår har varit ungefär konstant utom till Singapore där antalet har ökat.

De utresande freemover-studenterna ordnar sina studier på egen hand och de läser ofta en hel utbildning utomlands och läsåret 2015/16 var antalet utresande freemover-studenter 18 400. Av dessa studerade 61 procent inom EU/EES och Schweiz. Flest studerade i Storbritannien (3 990), Polen (1 450) och Danmark (1 230). Av dessa länder minskade antalet studenter till Storbritannien och Danmark jämfört med föregående läsår, medan antalet till Polen var ungefär lika stort. USA och Australien var de länder utanför EU/EES och Schweiz som lockade flest freemover-studenter, 4 530 respektive 1 240 personer. Antalet till USA har minskat de senaste läsåren.

Se tabell 19 för fler detaljer för de största mottagarländerna för utresande studenter. I tabell 3 i den separata tabellbilagan finns motsvarande information för ett större antal mottagarländer.

Antalet utresande utbytesstudenter varierar mycket mellan lärosätena

De allra flesta lärosäten hade utresande utbytesstudenter under läsåret 2015/16. De lärosäten som inte hade några utresande utbytesstudenter var Gymnastik- och idrotts-högskolan samt några mindre enskilda utbildningsanordnare. Flest hade Lunds universitet med 1 070 studenter, följt av Uppsala universitet (840) och Stockholms universitet (650). Jämfört med föregående läsår ökade antalet utresande från Lunds universitet med 8 procent medan antalet från Uppsala universitet och Stockholms universitet inte ändrades nämnvärt. Av de lärosäten som hade minst 100 utresande utbytesstudenter läsåret 2015/16 ökade Luleå tekniska universitet procentuellt mest med 58 procent till 150 studenter, medan Göteborgs universitet hade den största procentuella minskningen, 16 procent till 420 studenter.

Sett till antalet utresande utbytesstudenter som andel av lärosätets totala antal studenter hade Handelshögskolan i Stockholm den största andelen, 14 procent. Vid de flesta lärosäten var andelen utresande utbytesstudenter betydligt lägre. Näst högst andel hade Stiftelsen Högskolan i Jönköping med 5 procent, se tabell 20.

Tabell 19. Antal utresande studenter till mottagarländer som läsåret 2015/16 tog emot minst 400 studenter från Sverige, samt förändringar jämfört med föregående läsår. I samtliga utlandsstuderande ingår även språkkursstudenter.

Land	Samtliga utlandsstudenter	Förändring från 2014/15 (%)	varav utbytesstudenter	Förändring från 2014/15 (%)	varav freemover-studenter	Förändring från 2014/15 (%)
Samtliga	26 440	-9	7 260	1	18 400	-4
USA	5 210	-9	690	-6	4 530	-9
Storbritannien	4 720	-11	630	3	3 990	-6
Australien	1 800	11	460	-14	1 240	-2
Polen	1 480	0	40	19	1 450	0
Danmark	1 340	-10	110	-2	1 230	-10
Norge	910	-6	100	-5	810	-6
Tyskland	870	-20	380	1	450	1
Spanien	820	-24	350	7	370	28
Frankrike	810	-28	470	-8	260	-1
Nederländerna	700	12	360	18	350	8
Kina	690	-11	500	2	130	1
Japan	680	-26	230	9	150	26
Kanada	570	-3	400	-6	180	5
Italien	470	-13	240	20	190	-7
Singapore	440	19	420	23	30	-10
Schweiz	420	-12	170	-11	240	-10

Tabell 20. Antal utresande utbytesstudenter samt andelen utresande av samtliga studenter (exklusive inresande studenter) för de lärosäten som hade minst 200 utresande utbytesstudenter läsåret 2015/16. Sorterat efter högst andel av samtliga studenter på lärosätet.

Universitet/Högskola	Antal utbytesstudenter per lärosäte			Andel i % av samtliga studenter vid respektive lärosäte		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Handelshögskolan i Stockholm	200	90	110	14	15	14
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	440	270	170	5	5	5
Kungl. Tekniska högskolan	580	250	330	4	5	4
Lunds universitet	1 070	610	460	3	4	3
Chalmers tekniska högskola	300	100	200	3	4	3
Uppsala universitet	840	500	340	2	3	2
Linköpings universitet	500	270	230	2	2	3
Stockholms universitet	660	410	240	2	2	2
Linnéuniversitetet	350	220	130	1	1	2
Umeå universitet	330	180	150	1	1	2
Göteborgs universitet	420	270	150	1	1	1

Tabell 21. Antal examinerade i Sverige läsåret 2015/16 på ett urval utbildningsprogram som leder till yrkesexamen samt för masterexamen, och andel av dessa examinerade som studerat utomlands. Sorterat efter högst andel studenter som studerat utomlands.

Examen	Antal examinerade			Andel i % som studerat utomlands		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	61 910	40 430	21 480	14	13	16
Civilekonomexamen	1 000	550	460	50	50	49
Masterexamen, samhällsvetenskap, juridik, handel och administration	1 780	1 040	750	43	42	43
Juristexamen	1 610	980	640	39	43	32
Civilingenjörsexamen	4 290	1 390	2 900	29	37	24
Högskoleingenjörsexamen	2 350	650	1 700	10	16	7
Sjuksköterskeexamen	4 200	3 660	540	5	5	4
Socionomexamen	2 190	1 890	300	4	4	4
Äldre lärarexamen	2 790	1 910	880	3	3	3
Förskollärarexamen	2 320	2 230	90	1	1	2

Stor skillnad i andel som studerat utomlands beroende på examen

Antalet studenter som läsåret 2015/16 tog examen på grundnivå och avancerad nivå var 61 910 exklusive inresande studenter. Av dessa hade 14 procent någon gång under de senaste tolv terminerna studerat utomlands där utlandsstudierna dock inte behöver vara länkade till den avlagda examen. Det var stor skillnad mellan examinerade från olika utbildningar. För examinerade på yrkesexamen var andelen högst för civilekonomexamen, 50 procent, följt av juristexamen där 39 procent av studenterna hade studerat utomlands. För masterexamen inom området samhällsvetenskap, juridik, handel och administration var andelen 43 procent.

Till examina där få av de examinerade hade studerat utomlands hörde förskollärarexamen med 1 procent, den tidigare lärarexamen (3 procent), socionomexamen (4 procent) och sjuksköterskeexamen med 5 procent av antalet examinerade läsåret 2015/16.

För några examina var det stora könsskillnader bland de som hade studerat utomlands och tog examen läsåret 2015/16. Störst var skillnaden för civilingenjörsexamen, där hade 37 procent av kvinnorna och 24 procent av männen studerat utanför Sverige, för juristexamen var motsvarande andelar 43 respektive 32 procent och för högskoleingenjörsexamen var det 16 respektive 7 procent, se tabell 21.

Många svenskar läser till läkare utomlands

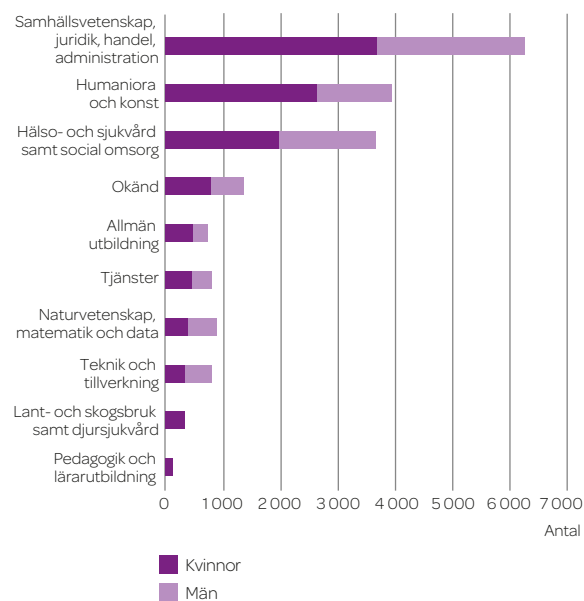
Många svenska studenter läser i andra länder på utbildningar som det är förhållandevis högt söktryck till på svenska lärosäten. Läkarprogram var det i särklass största enskilda utbildningsprogram som utresande freemover-studenter läste läsåret 2015/16. Enligt Centrala studie-stödsnämnden (CSN) var det 2 740 personer som läsåret 2015/16 hade studiemedel för läkarstudier utanför Sverige. Som jämförelse kan nämnas att det samma läsår var 7 730 personer som studerade på läkarprogram i Sverige. De länder som hade fler än 100 läkarstudenter med studiemedel från CSN var Polen med 1 130, Rumänien med 330, Lettland med 310, Danmark med 200, Ungern med 150 och Tjeckien med 120 studenter.

En annan utbildning med högt söktryck i Sverige som studenter läste utomlands läsåret 2015/16 med studiemedel var tandläkarprogram. Enligt CSN var det 330 personer och av dessa studerade 60 i Polen och 40 i Rumänien respektive Spanien. Samma läsår var det 1 460 personer som läste utbildningen i Sverige.

För veterinärutbildning utanför Sverige hade 290 personer studiemedel läsåret 2015/16 varav 70 studerade i Polen och 60 i Danmark. Det totala antalet veterinärstudenter i Sverige motsvarande period var 510 personer.

Sammantaget studerade 6 260 av samtliga utresande freemover-studenter inom området samhällsvetenskap, juridik, handel och administration läsåret

Figur 49. Antal utresande freemover-studenter efter ämnesområde läsåret 2015/16.

2015/16, vilket motsvarar 34 procent av totalt 18 400 studenter. Andelen som studerade inom området humaniora och konst var 21 procent eller 3 930 studenter, och 20 procent eller 3 650 av samtliga freemover-studenter studerade inom området hälso- och sjukvård samt social omsorg. Det innebär att 75 procent av samtliga utresande free-mover-studenter studerade inom något av dessa områden, se figur 49. Fördelningarna har sett ungefär likadana ut under lång tid.

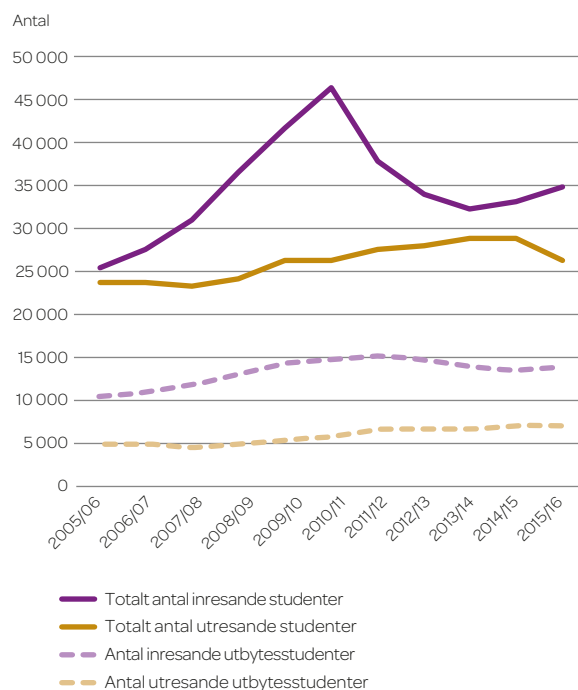
Skillnad i antalet inresande – utresande studenter

Lsåret 2015/16 var det totala antalet utresande studenter 26 440 och antalet inresande studenter var 35 130, vilket innebar 8 690 fler inresande än utresande studenter. Antalet inresande studenter har varit större än antalet utresande sedan läsåret 2005/06, se figur 50.

Skillnaden i antal inresande–utresande utbytesstudenter varierar relativt mycket mellan lärosäten

Lsåret 2015/16 studerade 7 260 svenska studenter vid ett lärosäte utomlands inom ramen för ett utbytesavtal. Samtidigt kom 13 990 internationella utbytesstudenter till svenska lärosäten. Det var alltså 6 730 fler inresande än utresande utbytesstudenter, se figur 50. De flesta läro-

Figur 50. Totalt antal inresande respektive utresande studenter, samt därav antal utbytesstudenter läsåren 2005/06–2015/16.

Tabell 22. Antal inresande och utresande utbytesstudenter samt skillnaden dem emellan för de lärosäten som läsåret 2015/16 hade minst 100 inresande eller utresande utbytesstudenter. Sorterat efter minsta skillnaden mellan inresande och utresande utbytesstudenter.

Universitet / Högskola	Antal inresande utbytesstudenter	Antal utresande utbytesstudenter	Antal inresande – antal utresande utbytesstudenter
Handelshögskolan i Stockholm	170	200	-30
Södertörns högskola	140	100	40
Högskolan i Borås	230	150	80
Örebro universitet	250	150	100
Luleå tekniska universitet	300	150	150
Malmö högskola	300	150	150
Karolinska institutet	300	140	160
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	620	440	180
Högskolan Dalarna	290	60	230
Chalmers tekniska högskola	590	300	290
Linnéuniversitetet	720	350	370
Umeå universitet	700	330	370
Kungl. Tekniska högskolan	970	580	390
Uppsala universitet	1 300	840	460
Linköpings universitet	1 000	500	500
Göteborgs universitet	960	420	540
Stockholms universitet	1 260	660	600
Lunds universitet	1 900	1 070	830

säten som detta läsår hade fler än 100 inresande eller utresande studenter hade ett överskott av inresande utbytesstudenter. Det enda undantaget var Handelshögskolan i Stockholm som tvärtom hade fler utresande studenter. Variationen mellan lärosätena var relativt stor och skillnaden mellan inresande och utresande utbytesstudenter var störst vid Lunds universitet, följt av Stockholms universitet, se tabell 22.

Skillnaden mellan antalet inresande och utresande utbytesstudenter varierade mellan lärosätena även avseende de länder med vilka utbyten ägde rum. Av de arton lärosäten som läsåret 2015/16 hade minst 100 inresande eller 100 utresande utbytesstudenter hade tretton lärosäten det största överskottet av inresande från Tyskland. Se tabell 4 i den separata tabellbilagan för mer information om skillnader mellan inresande och utresande utbytesstudenter fördelat på lärosäten.

Allt fler internationella studenter

Den internationella studentmobiliteten har ökat snabbt under den senaste tiden. Det är även en tydlig politisk vilja att öka mobiliteten och mål har satts upp både nationellt och internationellt. Ett exempel är EU:s ministerråd som 2011 satte upp målet att till 2020 ska 20 procent av alla examinerade på eftergymnasial nivå från EU-området under någon del av sin utbildning ha studerat utomlands. Målet inkluderar både utbytesstudenter och studenter som genomför en hel utbildning utomlands. Det är dock svårt att mäta måluppfyllelsen eftersom det är mottagarländerna som ska rapportera antalet examinerade från olika länder. Många länder har svårigheter att lämna uppgifter om från vilka länder de internationella studenterna kommer. Enligt en enkätstudie som genomförts av SCB uppskattas dock 17 procent av studenterna från Sverige ha studerat utomlands minst tre månader inom ramen för eftergymnasiala studier, se *Internationell rörlighet för utbildning bland unga i Sverige*, Temarapport 2017:1 Utbildning, SCB.

Enligt OECD-publikationen *Education at a Glance 2016* var ökningen i den internationella studentmobiliteten, uttryckt som antal utresande studenter, i OECD-länderna 5 procent mellan åren 2013 och 2014. Variationen mellan länder var relativt stor, där största ökningen av utresande studenter i storleksordning 20 procent fanns i Belgien, Estland, Lettland, Nya Zeeland och Polen. Antalet minskade dock i till exempel Österrike, Japan, Sydkorea, Slovenien och Turkiet. Denna statistik gäller enbart utresande freemover-studenter.

Om vi jämför antal inresande och antal utresande studenter gick det år 2014 bland OECD-länderna tre inresande studenter på varje utresande student. Det var stor skillnad mellan länderna. I Australien var förhållandet 20 inresande studenter för varje utresande student medan kvoten var mindre än 0,5 för bland andra Estland, Slovakien och Sydkorea.

Tabell 23 innehåller uppgifter om mobila studenter år 2014 på eftergymnasial nivå fördelade på de största ursprungsländerna respektive mottagarländerna, samt Sverige. Utbytesstudenter ingår inte. Det saknas statistik för några länder så som Japan och Kanada och många

INTERNATIONELLA STUDENTER

Med *internationella studenter* menas studenter som har rest över en landgräns för att studera. Hur studentmobilitet mäts beror till stor del på landspecifika immigrationslagar och vilken statistik som finns tillgänglig. Länderna kan till viss del välja hur de vill redovisa mobiliteten. Vissa länder som inte har uppgifter om internationella studenter rapporterar istället data om "foreign students" som är studenter som inte är medborgare i landet som de studerar i. Detta sätt att redovisa mobiliteten innebär en överskattning av studenter som åker till ett annat land för att studera. Statistiken om mobiliteten lämnas av mottagarländerna. Det betyder att studenter som finns i länder som inte rapporterar in till Eurostat, OECD och UNESCO saknas i statistiken.

länder har svårt att lämna heltäckande uppgifter om varifrån de inresande studenterna kommer. Den enskilt största mobilitetsströmmen fanns mellan Kina och USA,

Tabell 23. Inresande respektive utresande studenter på eftergymnasial nivå, exklusive utbytesstudenter, fördelade efter de största ursprungs- och mottagarländerna samt Sverige 2014. Källa: Table C4.1. International student mobility and foreign students in tertiary education (2014). *Education at a Glance 2016*, OECD.

Ur- spungs- land	Mottagarland													Totalt
	USA	Stor- britannien	Australien	Frankrike	Ryssland	Tyskland	Italien	Neder- länderna	Österrike	Belgien	Sydkorea	Sverige		
Kina	263 750	86 200	90 250	25 390	7 950	21 890	11 320	4 720	570	690	34 150	2 370	574 500	
Indien	102 390	19 600	25 560	1 990	2 630	7 680	1 160	990	350	330	670	1 060	178 740	
Tyskland	9 460	13 850	1 240	6 620	180	-	1 430	23 830	26 750	750	100	1 790	111 030	
Sydkorea	63 350	4 750	6 550	1 880	310	3 760	600	270	140	70	0	40	84 450	
Saudi- arabien	49 390	8 920	4 740	450	30	270	50	80	50	10	240	30	67 210	
Frankrike	7 740	11 230	1 070	-	0	6 000	1 160	1 200	480	17 370	80	530	64 180	
Kazakstan	1 820	1 600	120	390	49 250	700	120	60	110	30	250	30	58 170	
Italien	4 260	9 500	700	6 730	80	4 830	-	1 730	7 610	1 080	20	550	49 700	
Vietnam	15 010	4 240	12 900	5 280	1 420	1 670	320	310	70	230	2 120	100	47 830	
Ukraina	1 400	1 040	130	1 130	12 040	5 600	2 060	310	960	130	50	180	47 260	
Malaysia	6 200	15 580	15 360	950	2 310	710	10	50	20	20	50	40	45 490	
Kanada	27 050	6 310	3 480	1 380	20	680	100	220	120	130	580	120	43 070	
Ryssland	4 910	3 930	1 030	3 600	0	9 670	2 020	670	940	260	320	390	41 140	
USA	-	14 950	2 910	3 200	140	4 090	400	600	500	290	1 490	490	40 530	
Sverige	3 890	3 200	750	430	10	610	210	30	130	100	10	-	15 490	
Totalt	842 380	428 720	266 050	235 120	213 350	210 540	87 540	70 690	65 170	55 520	52 450	25 360	3 017 890	

drygt 263 000 kinesiska studenter studerade i USA. Även antalet indiska studenter till USA ökade och uppgick till 102 000. Inte oväntat spelar Sverige en liten roll i dessa sammanhang.

36

61

59

44

45

13

46

47

48

16

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

58

50